

FÖRSTA ÅRET PÅ SJÖBACKEN

Så har första året på Sjöbacken gått till ända och flera gånger har det känts underligt att det bara är ett år som har gått. Vi känner oss hemma här med andra ord. I verkligheten flyttade vi också in lite före jul, 6 december 2002.

Efter en intensiv höst med mycket husarbete flyter vintern och våren lugnare, men många besök har förärats

huset och oss. Framförallt har det varit en hel del spontana ströbesök, med soliga och isande promenader, skridskoturer, bad och bastubad. FESTEN genomlöptes i slutet av maj, och var en officiell invigningsfest, Conecs 25 års jubileum, Wallentinus Mediaproduktions tvåårs-jubileum och Sonias ^{femtioårs}kalas. Många personer blev det och vi tackar Daniel Andersson som fixade maten och också ett tack till Christine Jansson för den goda kakan.

FESTEN (och dagen efter) i maj

En del andra fester har det också varit här bl a nyår 2002-2003 med fältbiolog-gänget, kräftkalas med grannarna från Härdstigen, kräftkalas för Tomas vänner och nyår 2003-2004 med Björns, Lindas och Tomas vänner.

Naturligtvis är det helt annorlunda att bo såhär ute "på landet". Man upplever på ett helt annat sätt naturen och vädret, än vad man gör i tätorten. Som i våras, då en storm drog över Östsverige och vi var helt instängda mellan ständigt fallande träd. När Tomas skulle iväg utrustades han med stora vedsågen, vilket visade sig behövas. Som tur är, så är vår väg skolbussväg, så den plogas väldigt snabbt efter snöfall. Problemet är väl mera att vägen är smal och det går inte alltid att mötas där man tror att det går. Man hoppas alltid att slippa möta den gamla, halvblinda, damen som alltid kör mitt i vägen... Som någon av grannarna sade när vi flyttade in: "vi har alla legat i diket någon gång". Eller som Fredrik på Svista sa när han drog upp Sonia häromsistens, att det här är hans huvudsyssla under vintern (men i rättvisans namn ska sägas att alla dubbar på framdäcken försvunnit spårlöst under hösten). (ja, och det var en stilla-stående nedåkning efter ett möte och då framdäcken inte ville greppa vägbanan för att svänga ut igen på vägen). Nu är det bara Hans-Georg som väntar på att besöka diket.

Vintern var osedvanligt hård och det gick åt en herrans massa kilowatt.

Som tur var fick vi på ny vindsisolering i december 2002, vilket säkert sparade en hel del el. För att vara så miljövänliga som möjligt abonnerar vi på grön el (vattenkraft + en mindre andel vindkraft). Trots den mycket varma och torra sommaren har vi haft vatten hela tiden och det frös inte heller under vintern som tur var.

Redan i februari startade vi vårt nya utomhusprojekt, "Projekt Strandäng", genom att för första gången slå och bränna vassen på en bit av vår strand. Det blev sedan flera gånger till under säsongen och vi hoppas att vi om några år ska få en liten strandäng. Som de initierade vet, handlade ju Hans-Georgs doktorsarbete om strand-ängar, så nog vore det roligt att ha en riktig, här på Sjöbacken.

Isen släpper så 16:e april och redan 18:e april är båtarna och kajakerna i vattnet och den 21:a april inviger vi

Huset kräver mycket energi i många former

bastun vid sjön. På hösten börjar isen lägga sig i slutet av oktober, men går upp flera gånger och ännu vid nyår är isen ganska osäker.

FÅGEL- OCH DJURLIVET

När vi flyttade till Sjöbacken hade vi målsättningen att någon gång komma upp i 100 "tomtkryss", dvs fågelarter sedda eller hörda på eller från tomten. Därför började vi redan då vi övertog (2 oktober 2002) Sjöbacken på en ny tomtlista. Vid årsskiftet fanns det 44 arter på listan. Under våren trillade det in nya arter i en jämn ström och målsättningen "100 arter någon gång i framtiden", fick justeras till "före sommaren". Årsmålsättningen fick så småningom höjas ytterligare, till "120 arter före nyår 2003/2004". Nu nådde vi inte riktigt dit, utan det stannade på 117 arter, delvis beroende på en miserabel höst vad gäller goda sträckförut-

sättningar. Av dessa 117 arter sågs 114 under 2003. Det var alltså bara tre arter som vi såg enbart 2002 (bläsand, samt invasionsarterna bändelkorsnäbb och större korsnäbb).

Eftersom det "gills" att höra arter så "hängde vi in" lite som hördes från andra sidan sjön, men som vi aldrig fick se. Ett antal kryss är också s.k. "tubkryss", dvs. arter på långt håll, bestämda genom vår tubkikare. Bland de mer notervärda kryssen kan nämnas orre (spelade från Tärnanskogen i öster), storskarv (ett antal obsar, bl.a. ett ex sittande på Sjöbackens brygga), salskrake (en hane rastade i en vak i april) och råka. Havsörn sågs ganska ofta under hösten, brun kärrhök häckade på andra sidan sjön, liksom sångsvan (häckningen misslyckades). Vattenrall höll tidvis till i vassen på andra sidan sjön.

Projekt Strandäng

Fågeliv på bryggan, gräsandsfamilj

Kornknarr hördes en sen juninatt från beteshagarna vid Svista. Vadare har det varit dåligt av, kan det vara så att Angarnssjöängen drar till sig alla vadare? Hur som helst noterade vi tofsvipa, morkulla, småspov, gluttsnäppa, skogssnäppa och drillsnäppa. Gök var det gott om och de hördes i alla väderstreck. Kattuggla häckade i närheten och familjen (med två ungar) höll länge till på vår och grannens tomter. Hornuggla hördes från andra sidan sjön och sågs också jaga vid något tillfälle.

Var den häckade blev aldrig klart. Märkligt nog har vi ännu inte haft besök av gråsparv, som finns vid Svista gård ca 300 meter från oss! Noterbara fågelbordsarter var brunsiska (både senvinter och höst/vinter) och rådjur (faktiskt! Slickade frön från fågelbordet flera gånger i december). Bland arter som häckade på tomten kan nämnas rödstjärt, rörsångare och sothöna.

En del däggdjursarter har också besökt tomten, eller setts från

densamma. Rådjur har vi haft hela tiden, i början av året en get med två ungar, plus tidvis en bock. Under hösten en get med tre (!) ungar (varav två bockar). Hare har det varit förvånansvärt ont om och det är först i december som vi sett spår på tomten. Räv raskar över tomten då och då och hörs också ropa både från vår sida av sjön och andra sidan. Ekorre finns flera

exemplar, även om de delvis går åt som kattmat. Skogsmus och husmus har också kryssats. De roligaste observationerna rör dock utter, som vi sett i sjön två gånger på vårkanten. Tre fladdermusarter har bestämts: nordisk fladdermus, stor fladdermus och dvärgfladdermus. Antagligen "har" vi också vattenfladdermus, men den har vi inte kunnat verifiera med fladdermusdetektorn (Marie du måste komma och hjälpa oss).

Vi har inte hunnit gå in så mycket på insektssidan, men grön vårtbitare,

buskvårtbitare, ljungvårtbitare och backgräshoppa har kryssats (Hasse vi väntar på din hjälp nästa sommar).

Den totala tomtartlistan finns på hemsidan <http://www.conec.se/sjobacken/sjobacken.htm>. Där hittar du också några ljudfiler, inspelade på Sjöbacken under året. Eftersom tomtskådningen varit prioriterad under

Skatan också sedd vid fågelbordet

året, har det inte blivit så mycket besök vid Angarn. Bl.a. så missade H-G årets clou, dvärgsumphöna, beroende på utlandsresa (se nedan). Sonia försökte under tre kvällar/nätter lyssna efter dvärgsumphönan men besökte naturligtvis området de kvällar den inte lät sig höras. Däremot sågs den berglärka som varit stationär vid sjöängen från början av november fram till och över årsskiftet. Läs mer om dvärgsumphöna, berglärka och andra arter på Angarngruppens hemsida: <http://www.conec.se/angarn>.

HÄSTLIV

Något hästliv på Sjöbacken har det ännu inte varit, även om vi en morgon kunde skåda spår av hästhovar på infarten. Vem denna häst var, lyckades vi dock aldrig ta reda på. Minst ett hästbesök under 2004 hoppas vi att Lena står för, eller någon annan.

Istället har det varit Óðinn som står hos familjen Lipping i Edsvall som har fått besök, ca en gång i veckan. Óðinn är en islänning, fyrbent, och ägs av Ulrika med efternamnet Hübner (sedan september). Det är verkligen mysigt att vara medryttare (särskilt med en ägare som Ulrika) och få chansen att rida ut så pass ofta. På det sättet har jag fått uppleva naturens alla skiftningar. Men nog är det en lycka när ljuset kommer tillbaka och det går att rida ut på kvällarna. En helt oförglömlig tur var en sommareftermiddag/kväll när rådimmorna kom smygande då Ingrid, Ulrika och jag var ute. Vi fick då också låna Sjövn och Aegir. Tack familjen Lipping för alla de gånger vi har fått låna en (eller två) häst/ar extra.

VADAKÖREN OCH KARBY GOSPEL

Under året har Hans-Georg och Tomas sjungit i Vada kyrkokör och Tomas dessutom i Karby Gospel. Vadakören har haft problem med körledare sedan Britt Wennberg slutade för ett och ett halvt år sedan. Vår nye kantor försvann snabbt till Malmö och organistutbildning men hans vikarie, Jan Brolin, har nu fått fast tjänst. Vi hoppas därför att det kan bli lite lugnare på den fronten nu. Information om Vadakören finns på körens hemsida: <http://www.abc.se/home/m4046/vada>.

Båda körerna har framträtt flitigt under hösten i pastoratets fyra kyrkor; Angarn, Vada, Kårsta och Össeby-Garn.

CONECs AR

Första arbetsseminariet här ute hölls 13 mars för Stockholm Stads miljöförvaltning, som diskuterade projektet Markåtgång. Vi passade på att inviga den lilla datorprojektorn, filmduken och den lilla whyte-boardtavlan. Projekt Markåtgång handlar om att bedöma vilken betydelse exploatering av mark har för bl a ekologiska förhållanden. Detta är ett av de mått man vill ta fram i

Kvällen har kommit

Stockholms miljöprogram. Senare under året får vi också möjligheterna att utforma en webbaserad modell. Det är då också första gången som vi arbetat tillsammans med både Tomas och Björn i företaget. Roligt.

Andra samarbetspartner har varit Tyréns och då särskilt Agneta Schill med landskapsanalyser i Riddersvik, Lövsta och Söderled. Det har varit intressanta arbeten med en del utveckling av arbetsmetodik.

Med Friman Ekologikonsult har samarbetet också utvecklats med några gemensamma projekt, en MKB för muddring på Värmdö och en ekologisk bedömning inför en planerad marina i Nyköping. Det senaste projektet är för Perry Sörensens Arkitektkontor. Här är det Katarina Lindgren som har sammanfört företagen, tack Katarina. Katarina har tagit hem ett ramavtal för arbete med Östeuropaprojekt för Naturvårdsverket, där vi också

medverkar. Vi håller tummarna för att det verkligen blir ett projekt också.

Med en annan Catharina, Catharina Ulfsparre Millefolium, har också en del samarbete bedrivits, framförallt när det gäller miljöutbildning.

Ett uppdrag som avslutats i och med årsskiftet är Komvuxutbildning inom Naturkunskap i Vallentuna. Där kommer nu den ordinarie läraren tillbaka. Men det har varit tre mycket roliga och utvecklande år, med en stor frihet att lägga upp undervisningen, med teman, laborationer och ett problembaserat inlärningssätt. På universitetet har det varit en del föreläsningar och övningar för MKB-centrum SLU samt flera avdelningar på KTH. Bl a har det varit medverkan i professor Kai Wartiainens kurs på Arkitektur där han inkluderat ekologiska frågor i stadsplaneringen, vilket känns mycket spännande, men också krävande.

Läggning av nät

Förutom en del andra mindre uppdrag, togs en hel del av tiden närmast årsskiftet upp av att uppdatera Nordregios hemsidor om MKB och SMB. Plötsligt har Sonia fått sätta sig in i hur MKB och SMB fungerar i de andra nordiska länderna, mycket nyttigt och intressant. Projektet är ännu inte helt avslutat utan kontakterna med Grönland, Föroarna, Island och de

Vår senaste fågelbordsart

andra nordiska regionerna ska återupptas så snart vardagen återkommer.

MKB-CENTRUM SLU

MKB-centrum, som Hans-Georg förestår, expanderar allt mer. Året avslutade med 12 personer engagerade på ett eller annat sätt. Två tillkommer under våren. Eftersom både föreståndarjobbet och arbetet som ansvarig för vårt uppdrag för Sida (help-desk i frågor om miljökonsekvensbedömning) samt forskning och forskarhandledning tar (alltför) mycket

tid, har H-G beslutat att fortsättningsvis bara ansvara för forskningen. Eva Stephansson tar över det direkta ansvaret för Sida-uppdraget, medan föreståndartjänsten ännu är under tillsättning. Till andra kvartalet ska förhoppningsvis ny föreståndare vara tillsatt. Läs mer på MKB-centrums hemsida <http://www-mkb.slu.se>.

Hans-Georg har fått en doktorand i Nicaragua och var därför över till Managua en dryg vecka i juli.

Ett par planeringsdagar i slutet av mars besökte MKB-gänget också Sjöbacken.

*Sonia och Hans-Georg
Ekologerna på Sjöbacken*

Om du vill e-posta till oss

Sonia: sonia.eriksson@conec.se

H-G: hans-georg.wallentinus@lpul.slu.se
eller m4046@abc.se

Tomas: info@wallentinus.se

En domherre som flög in i en ruta, men som klarade sig bra.

HEMSIDOR

Hans-Georgs <http://www.abc.se/home/m4046>

Sonias (<http://www.conec.se/sonia>

Tomas <http://www.wallentinus.se>

CONEC <http://www.conec.se>

Sjöbacken <http://www.conec.se/sjobacken/sjobacken.htm>

Vadakören (<http://www.abc.se/home/m4046/vada>)

Angarngruppen (<http://www.conec.se/angarn>)

Sjöbacken, Svista 17, 186 97 Brottby

08 - 510 104 31 (bostaden), 08 - 510 109 55 (Conec)